

U okviru Deklaracije o Otvorenoj Vladi, donešenoj u septembru 2011. godine, članice Partnerstva otvorenih vlada, posvećene principima sadržanim u Međunarodnoj deklaraciji o ljudskim pravima, UN Konvenciji protiv korupcije, i drugim važećim međunarodnim instrumentima u vezi ljudskih prava i dobrog upravljanja, su se sporazumjele o inicijativi koji ima za cilj veće građansko učešće u javnim poslovima i traže načine da pomognu njihovim Vladama da budu više transparentne, odgovorne, efektivne.

Članice Partnerstva otvorenih Vlada se obavezuju da će povećati dostupnost informacija u vezi aktivnosti Vlade, pružiti podršku građanskom učešću, implementirati najveće standarde profesionalnog integriteta kroz administraciju i povećati pristup novim tehnologijama.

Zajednički cilj članica Partnerstva otvorenih Vlada je podsticanje inovacija i napredak, a ne definisanje standarda koji će se koristiti kao preduslov za saradnju ili pomoć prilikom rangiranja zemalja. Veliki značaj se daje promociji otvorenosti, sveobuhvatnog pristupa i dostupnosti tehničke pomoći za podršku kapaciteta i izgradnju institucija.

Partnerstvo otvorenih vlada

Partnerstvo otvorenih vlada (POV) je globalna inicijativa koja ima za cilj da pomogne vladama da budu što transparentnije, efikasnije i pouzdanije — sa institucijama koje osposobljavaju i motivišu ljude da reaguju.

U tom cilju, potrebno je imati političko vođstvo, tehnološko znanje, neprekidno raditi i investirati, te omogućiti saradnju između vlada i civilnog društva.

POV je nova višestrana inicijativa koja ima za cilj da obezbijedi konkretne obaveze kako bi vlade promovisale transparentnost, osposobile ljude da se bore protiv korupcije, da uvode nove tehnologije koje bi ojačale upravljanje.

Da bi postale član POV, zemlje moraju da prihvate Deklaraciju Otvorenih Vlada, da dostave konkretan akcioni plan, da konsultuju građane za njihovo mišljenje, da dostave nezavisna mišljenja o njihovom napretku.

POV je formalno počeo sa radom u septembru 2011, kada su vlade koje su u upravnom odboru prihvatile deklaraciju i objavile akcijske planove svojih država.

Na dan 20. septembar 2011, partnerstvo čini 46 zemalja:

Albanija, Amerika, Azerbejdžan, Bugarska, Brazil, Gana, Gvatemala, Gruzija, Dominikanska Republika, El Salvador, Estonija, Italija, Indonezija, Izrael, Jordan, Južna Afrika, Kanada, Kenija, Kolumbija, Koreja, Letonija, Liberija, Litvanija, Makedonija, Malta, Meksiko, Moldavija, Mongolija, Norveška, Peru, Rumunija, Slovačka, Tanzanija, Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Ukrajina, Urugvaj, Filipini, Holandija, Honduras, Hrvatska, Crna Gora, Češka, Čile, Švedska, Španija.

Partnerstvo otvorenih vlada i njihov mrežni mehanizam

Šta je mrežni mehanizam i šta može učiniti?

Šta je mrežni mehanizam?

Mrežni mehanizam povezuje vlade članice Partnerstva, pružajući im ekspertsku pomoć za određene oblasti u cilju podsticanja inovativnosti i definisanja konkretnih obaveza.

Ovaj mehanizam je bitan u smislu pružanja brzih i korisnih uputstava vladama da što bolje iskoriste ekspertsku pomoć u cilju obezbeđivanja što efikasnijeg dijaloga.

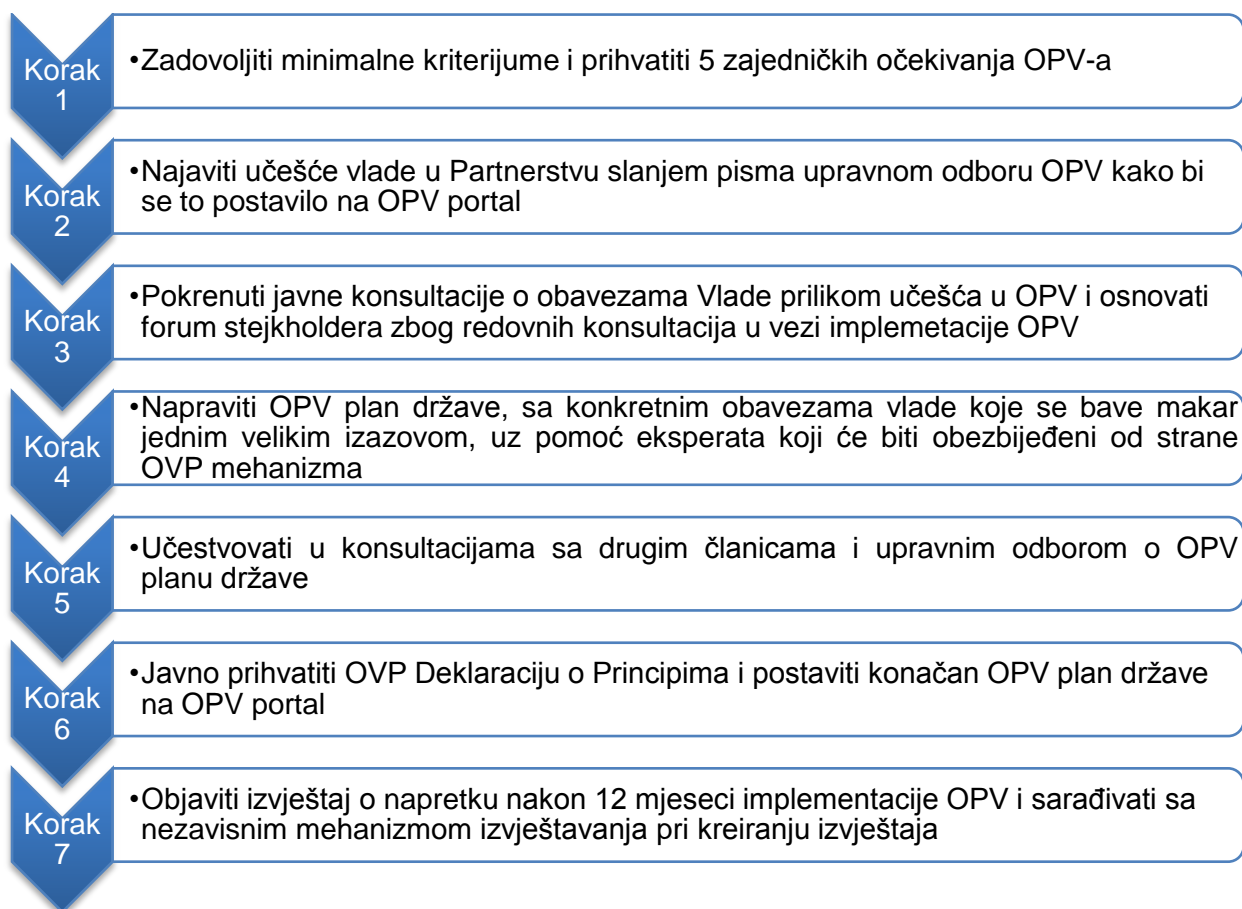
Ko upravlja mrežnim mehanizmom?

Mrežnim mehanizmom upravlja Upravni odbor koji trenutno čine: *Global Integrity* i *World Bank Institute*. Trenutno njime predsjeda *Global Integrity*, koji služi i kao primarni kontakt.

Kako on funkcioniše?

Kada vlada članica zatraži pomoć i instrukcije od ovog sistema, dodjeljuje se Menadžer za pojedinačni projekat koji saraduje sa vladom kroz proces umrežavanja. Menadžer će, u saradnji sa Upravnim odborom, sa projektom vlade upoznati vladine i druge eksperte koji bi mogli biti od koristi prilikom razvijanja ili redefinisavanja vladinih obaveza, kao i implementacije planova. Dijalog između vlade i eksperata bi trebao biti uzajaman. Na kraju, menadžer pomaže vladi da selektuje one opcije koje joj mogu biti od koristi (bilo da je to vlada, NVO, privatni sektor) i da uspostavi jasne uslove angažovanja, a očekivanja se dijele sa svim stranama putem pisanog sporazuma.

Plan za učešće u POV:

I Minimalni kriterijumi

Kako bi učestvovala, Vlade moraju da dokažu svoju privrženost u 4 ključne oblasti:

1. **Fiskalna transparentnost** – koja obuhvata publikovanje bitnih budžetskih dokumenata u cilju podsticanja veće odgovornosti prilikom kreiranja budžeta i stvaranja otvorenog budžetskog sistema.

Način mjerenja: Dva poena se dodjeljuju za svaki od dva osnovna dokumenta (**Predlog Budžeta I Izvještaj o Reviziji**) za javne budžete, (koristi se *Open Budget Index 2010* izvještaj)

2. **Pristup informacijama** – Zakon o olakšanom pristupu informacijama garantuje javnom mnjenju transparentnost i uvid u vladine podatke, što je osnova otvorene i transparentne Vlade.

Način mjerenja: 4 poena se dodjeljuju zemljama koje već imaju donešene zakone o pristupu informacijama, 3 poena ukoliko zemlja

ima ustavnu odredbu koja garantuje pristup informacijama i 1 poen zemlji koja ima nacrt zakona o pristupu informacijama (koristi se anketa iz 2010. godine koja se može preuzeti sa Right2info.org).

3. **Objavljivanje informacija o javnim funkcionerima** - prihodi i imovina javnih funkcionera moraju biti javno objavljeni, što je veoma bitno za anti-koruptivnu i pouzdanu Vladu.

Način mjerenja: 4 poena se daje zemljama koje imaju zakone o objavljivanju informacija o javnim funkcionerima i političarima; 3 poena se daje zemljama koje imaju zakone o objavljivanju informacija ili o političarima ili o javnim funkcionerima; 2 poena se dodjeljuje zemljama koje imaju zakon o objavljivanju informacija o javnim funkcionerima, ali ne u javnosti (koristi se anketa Svjetske Banke iz 2009. godine "Objavljivanje informacija o političarima", studija Svjetske Banke iz 2009. godine "Objavljivanje informacija o prihodima i imovini funkcionera u zemljama članicama Svjetske Banke", kao i OECD Izvještaj o upravljanju iz 2009. godine.

4. **Uključenost građana** - javna Vlada podrazumijeva i otvorenost za razne aktivnosti građana i njihovu uključenost prilikom donošenja odluka i vođenja države, kao i zaštitu građanskih sloboda

Način mjerenja: Koriste se *2010 EIU Democracy Index's Civil Liberties* indikatori, gdje je 10 najvišoj, a 0 najnižoj bod; 4 poena se daje zemljama koje su postigle iznad 7.5, 3 poena za zemlje iznad 5 bodova, 2 poena za zemlje koje su postigle iznad 2.5 bodova i 0 poena ukoliko nisu postigle nikakav rezultat.

Pošto *Open Budget Index* pokriva samo 94 zemlje, uspjeh nekih zemalja se mjeri na osnovu samo 3 kriterijuma (čime mogu da zarade samo do 12 poena). Da bi učestvovala u POV, zemlje moraju da ostvare min 75% od ukupnih raspoloživih poena (npr. 12 od 16, ili 9 od 12).

Grupa nezavisnih eksperata će nadgledati kriterijume za učešće, kako bi osigurali da dostignuća svih zemalja koje su dio ove inicijative budu mjerena po najnovijim parametrima. Ova grupa eksperata obavještava Upravni odbor ukoliko neka od zemalja bude ispod minimalnog dozvoljenog kriterijuma.

II Očekivanja POV

Sve zemlje moraju se složiti da dostignu 5 principa:

1. Prihvatiti Deklaraciju o principima otvorenih vlada;
2. Postaviti konkretne obaveze kao dio akcionog plana koji proširuje dotadašnja iskustva;
3. Razviti akcioni plan države kroz proces koji uključuje više zainteresovanih strana, sa aktivnim učešćem građana i civilnog društva;

4. Posvetiti se nezavisnom ocjenjivanju napretka zemlje;
5. Pomoći drugim zemljama kroz prenošenje pozitivnih iskustava, tehničke podrške, novih tehnologija i resursa.

III Upravni odbor POV

POV nadgledaju Internacionalni Upravni odbor koji čine vlade (Brazila, Indonezije, Meksika, Norveške, Filipina, Južne Afrike, Ujedinjenog Kraljevstva, SAD) i vodećih predstavnika civilnog društva (African Center for Open Government (Kenija), Instituto de Estudos Socioeconomicos (Brazil), Instituto Mexicano para la Competitividad (Meksiko), International Budget Project (Intl), Transparency and Accountability Initiative (Intl), Twaweza (Tanzanija)).

SAD i Brazil su u 2011. godini bili na čelu Međunarodnog Upravnog Odbora POV. SAD će organizovati prvi godišnji sastanak POV. Brazil će biti domaćin 2012. godine.

IV Konsultacija građana o POV

Učesnici POV učesnici su u obavezi da razvijaju svoje akcione planove kroz proces koji uključuje više zainteresovanih strana, uz aktivno angažovanje građana i civilnog društva i to prema sljedećim principima:

1. Zemlje će učiniti dostupnim detalje javnih konsultacija i rokove (najmanje na internetu prije konsultacija);
2. Zemlje će se savjetovati sa nacionalnom zajednicom, uključujući i civilno društvo i privatni sektor, tražiti širok spektar stavova i, napraviti pregled javnih konsultacija i sve pojedinačne pisane komentare učiniti dostupnim na internetu;
3. Zemlje će preduzeti POV aktivnosti na podizanju svijesti kako bi se poboljšalo učešće javnosti u konsultacijama;
4. Zemlje će se savjetovati sa stanovništvom kroz različite mehanizme, uključujući online konsultacije i lične sastanke;
5. Zemlje će kreirati forum kako bi se omogućile redovne konsultacije sa više zainteresovanih strana.

Sve zemlje izvještavaju o svojim naporima za konsultovanjem kroz izvještaj o samoprocjeni i nezavisni mehanizam za izvještavanje, čime se kontroliše primjena ovih načela u praksi.

V POV Akcioni plan države

Države moraju napraviti POV akcioni plan kako bi konkretno znale šta su njihove obaveze. Prvobitno, zemlja prikazuje „velike izazove“, sa kojima se njihova Vlada susrijeće, uključujući i posebne strategije za otvorenu vladu i postojeće programe. Akcioni planovi pokazuju obaveze koje se odnose kako na postojeću politiku, tako i na nove izazove, na način što se prikazuju postojeći programi i naponi, aktuelne reforme ili pokreću nove aktivnosti na potpuno novom području. Zemlja neće biti prisiljena na izvršenje nijednim akcionim planom ili konkretnom obavezom.

VI “Veliki izazovi” (*Grand izazovi*)

POV obaveze vlada će biti strukturirane na osnovu 5 velikih izazova. U toku jedne godine, zemlja bira najmanje jedan od njih i dalje razvija konkretne obaveze. Ciljevi su:

1. **Poboljšanje javnih usluga** – uključuje usluge zdravstva, obrazovanja, sudskog zakonodavstva, vode, struje, telekomunikacija i drugih bitnih oblasti. Ovo se postiže kroz poboljšanje usluga ili kroz inovacije privatnog sektora;
2. **Povećavanje javnog integriteta** – uključuje mjere koje se odnose na korupciju, pristup informacijama, kampanje za finansijske reforme i slobodu medija i građana;
3. **Efikasno upravljanje javnim resursima** – uključuje budžet, prirodne resurse i međunarodne pomoći;
4. **Stvaranje sigurnijih zajednica** – uključuje sigurnost građana, prijetnje okolini, ekološke prijetnje;
5. **Povećanje korporativne odgovornosti** – mjere koje se odnose na društveno odgovorno poslovanje u vezi pitanja kao što su okolina, borba protiv korupcije, zaštita potrošača, i angažovanje zajednice.

VII Konkretne obaveze

Svaka zemlja se nalazi u posebnim okolnostima prilikom rješavanja obaveza. Prilikom razvijanja konkretnih obaveza, treba voditi računa o četiri principa otvorene vlade:

- **Transparentnost:** informacije o vladinim aktivnostima i odlukama moraju biti transparentne, pravovremene, dostupne javnosti i moraju biti u skladu sa standardima o otvorenim informacijama.
- **Učešće građana:** Građani moraju učestvovati u javnim raspravama, kako bi pomogli u odgovornijem i efikasnijem upravljanju njihove vlade;
- **Odgovornost:** Treba da postoje pravila, propisi i mehanizmi koji opravdavaju odluke vladinih službenika, koji kritikuju loše donešene odluke i prema kojima svako ko je pogriješio treba da preuzme odgovornost za svoje postupke;

- **Tehnologija i inovacije:** Vlade treba da uvažuje značaj obezbjeđivanja građanima slobodan pristup tehnologiji, kao i njenu ulogu u podsticanju inovativnosti.

Ispunjivanje obaveza je dugoročan proces, pa bi Vlade trebale da imaju vremenski okvir za postizanje određenih ciljeva, od jedne godine pa nadalje.

VIII Konsultacije

U cilju podsticanja razmjene dobre prakse i inovacija i održavanja visokih standarda, zemlje učestvuju u radu sjednica s drugim zemljama članicama i sjednica Upravnog odbora. Na taj način vlade koje su u početku imale manje ambiciozne prijedloge će biti u mogućnosti da identifikuju praznine i riješe ih na samom početku, te dobiju što više informacija od eksperata.

IX POV Deklaracija o principima

Vlade će potpisati deklaraciju (što je na dobrovoljnoj osnovi i koja ne obavezuje Vladu pravnim mjerama) koja predstavlja zajedničko uvjerenje o ulozi otvorenosti i angažovanja građana u razvijanju odgovornosti, promovisanju inovacija i poboljšanja karakteristika zemlje.

X Izvještaj o napretku (samoprocjena)

Otprilike tri mjeseca nakon završetka 12-mjesečnog ciklusa implementacije POV Vlade objavljuju izvještaj o napretku (samoprocjena), kojim se procjenjuje efikasnost u sprovođenju obaveza, shodno sadržaju i rokovima određenim u njihovim planovima (treba da bude javno dostupan na lokalnom i engleskom jeziku i postavljen na portalu POV).

XI Nezavisni izvještaji mehanizma

Kao dopuna izvještaja o samoprocjeni, sastavlja se nezavisan izvještaj o procjeni koji pripremaju eksperti iz lokalne samouprave iz svake od zemalja učesnica POV. Eksperti popunjavaju zajednički POV nezavisni upitnik, zasnovan na kombinaciji intervjua sa lokalnim akterima POV. Nacrt izvještaja se dostavlja vladama POV-a na komentare, nakon čega lokalni eksperti finalizuju nezavisni izvještaj i objavljuju na portalu. Vlade će imati priliku da izdaju odgovor na nezavisni izvještaj kada isti bude objavljen na portalu (dostupan otprilike tri mjeseca posle završetka 12-mjesečnog ciklusa POV implementacije na lokalnom i engleskom jeziku).

XII OGP Mrežni Mehanizam

POV mrežni sistem pomaže zemljama da se povežu sa informacionim sistemima, resursima i tehnologijama koje su neophodne za razvoj i ispunjenje obaveza. Mrežni sistem povezuje i privatni i ne-vladin sektor u

dijeljenju informacija, ideja, tehnologija, platformi sa vladama POV, kako bi se povećala njihova efikasnost.

XIII Portal POV

Portal POV sadrži sve akcijske planove zemalja, kao i Deklaraciju principa. Takođe, portal pruža osnovne informacije o misijama POV, načinu upravljanja i pristupima, a doprinosi stvaranju interaktivne zajednice otvorenih vlada koje su spremni da podijele svoja iskustva i najbolje prakse.